

Älvsborgarna

NR 2 • 2012

Båtburen skyddsvaktstjänst vid Nya Älvsborg

- **Nya sjukhuskompanier**
- **Försvarsföreningen 100 år**
- **Sjunkbomer och bordning**
- **Succé för GMU**
- **Mässen på Fristad 200 år**
- **Kustartillerist 1938**

Kamrater!

Ännu ett år lider mot sitt slut och jag kan konstatera att det fortsatt råder en mycket positiv anda i våra bataljoner, vilket gläder mig. Det har varit ett intensivt år med mängder av övningstillfällen. KFÖ-systemet, som nu är permanent infört, fortsätter att infria våra och våra uppdragsgivares förväntningar på dugliga uppfyllda förband.

Hemvärnsbataljonerna är nu prioriterad verksamhet i Försvarsmakten, vilket kommer att synas i materieltillförseln. För första gången kommer förbanden att få nyanskaffad materiel och inte behöva förlita sig till ärvd och ibland sliten materiel. Hemvärnsbataljonerna kommer från och med nu att få likvärdig utrustning som övriga Försvarsmakten.

Under året kommer tillförsel påbörjas av nya transportmedel såsom: MB Sprintbussar till respektive grupp, ett nytt gruppradiosystem, RAKEL sambandssystem och resterande RA 180-stationer. Detta kommer att medföra en avsevärd förbättring avseende förbandens taktiska rörlighet och en ökad ledningsförmåga både inom och mellan förbanden. Min slutsats av detta är att det engagemang ni har och den höga kvalitet ni håller uppskattas av både våra politiker och av Försvarsmakten och det skall vi fortsätta med!!!

Fortsatt är vår stora utmaning att rekrytera ny personal till våra förband. Ett bra tillskott till nyrekrytering har vår GMU - Grundläggande Militär Utbildning varit. Vi har under året, uppdelat på fyra plutoner, utbildat cirka hundra rekryter där samtliga valt ett fortsatt engagemang inom Försvarsmakten. Mycket bra presterat av alla inblandade.

I juli i år deltog Älvsborgs regementes kamratförening och Hemvärnets Musikkår Borås vid hedrandet av 300-årsjubileet av slaget vid Gadebusch.

Det var ett mycket trevligt arrangemang och vår hemvärnsmusikkår imponerade stort då man vid sju tillfällen bjöd den tyska publiken på en varierad underhållning, vilket var mycket uppskattat.

År 2013 ser ut att bli minst lika innehållsrikt som 2012. För första gången kommer vi att genomföra övning "Emerentia 13" med flera förband samtidigt. "Emerentia 13" är inplanerad att genomföras vecka 317 (22 april–28 april) och är avsedd att fokusera på Göteborgs hamn med farleder och landförbindelser. Övande personal ur Försvarsmakten kommer att vara cirka 800 soldater ur 41. Hemvärnsbataljonen, 43. Marina Hemvärnsbataljonen, 132. Säkerhetskompaniet och 17. Bevakningsbåtskompaniet. Härutöver kommer garnisonens insatsledningsstab, 42. Hemvärnsbataljonen och 44. Hemvärnsbataljonen att kaderövas. Liksom vid tidigare Emerentia-övningar kommer samhällets övriga krishanteringsaktörer att delta i eller stödja övningen. Exempel på dessa är SÄPO, Länsstyrelsen, Polisen, Västra Götalandsregionen, Sjöfartsverket, Kustbevakningen, Trafikverket, Tullen, Svenska kraftnät, Vattenfall, Göteborgsregionen, Göteborgs stad, Borås stad, Göteborgs hamn, Göteborg energi, Göteborg vatten och Räddningstjänsten i Storgöteborg.

Rekrytering blir vår stora utmaning och här bär vi alla ett stort ansvar att dra vårt strå till stacken. Sprid den goda informationen om förbandens förmåga i din omgivning och bidra till att vi i Göteborg- och Sjuhäradsbygden blir riksledande vad gäller att rekrytera och utbilda hemvärnsförband.

*Jag önskar er alla en riktigt
GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR!*

LARS-GUNNAR OLSSON
C ELFSBORGSGRUPPEN

KONTAKTUPPGIFTER TIDNINGSUPPGIFTER

ÄLVSBOGARNNA är ett samarbete mellan Göteborgs Garnison/Försvarsmakten, Elfsborgsgruppen/Försvarsmakten (kontaktperson Hanseman Samuelsson, tel 031-69 21 82), Kungliga Älvsborgs Regementes Kamratförening (kontaktperson Lars Rehn, tel 033-41 49 43) och Göteborgs Garnisons kamratförening (kontaktperson Christer Norlander, tel 031-28 68 45). Vidare medverkar traditionsföreningarna genom Bertil Kärnefelt tel 031-322 49 06.

ANSVARIG UTGIVARE är Bo Andersson.

REDAKTÖR är Peter Andersson/Erik Pousar, Göteborgs Garnison, Box 5155, 426 05,V Frölunda.

OMSLAGSBILDEN visar hur Skärgårdsbataljonens Båtkompani utför eskortering av en Stena-färja i hamninloppet. Bild: Kapten Ludwig Lindkvist. Läs vidare i artikel inne i tidningen.

Foto: Eva Blackenfelt

Garnisonschefens sida

Ja, så har vi kommit till den delen av året då det är som mest snärjigt när allt ska vara klart till ledigheten och man ska "knyta ihop säcken" för året.

Detta för att i januari börja på en ny kula med nya utmaningar. Senast jag skrev i denna tidning var i halvårsskiftet och oj, vad tiden går fort och vad mycket det händer.

Vad har då hänt sedan sist? Under sensommaren och hösten har vi levererat en hel del både "utåt och inåt" sett. Vi genomförde Försvarsmaktsdagarna i augusti. En siffra i detta sammanhang är 30 000 besökare under två dagar. Inte dåligt. Vi har också på olika vis ett mycket bra samarbete och samverkan med myndigheter och organisationer i Göteborg med omnejd. Detta skall vi utveckla och arbeta ännu mer fokuserat med kommande år. Vi har under hösten rekryterat hälso- och sjukvårdspersonal till nästa insats i Adenviken kallad ME03 och nu pågår utbildning av dessa. Det har varit ett stort intresse från sjukvårdspersonal att delta i ME03, vilket jag ser mycket positivt på. Vi har genomfört grundläggande militär utbildning, GMU, under sommaren och hösten. Både för "vanliga" rekryter och en med inriktning för medicinalpersonal, s k GSU INT, som skall arbeta i internationella insatser. Den årliga sommarkursen på Känso för ungdomar, tillsammans med Sjövärnsskåren och en ny lokal musikkurs för hemvärnsungdom är också genomförda. Ett antal större och mindre övningar för hemvärnsbataljonerna är klara. Inom garnisonen har en ny leverantör av förplägnad, SFAB, varit i gång och serverat oss god mat sedan i september och verksamheten utvecklar sig i positiv riktning. Vi har också under hösten börjat utbilda stridssjukvårdarinstruktörer i ett organisations- och metodförsök. Syftet är att det skall bli en kaskadeffekt och att utbildningsgrupperna i hela landet till slut skall bli självförsörjande med stridssjukvårdare i sina bataljoner.

Det är ganska fantastiskt att se hur brett spannet är mellan de olika verksamheterna vi arbetar med. Och då är detta bara ett urval av genomförda övningar, utbildningar och verksamheter. Skulle jag ta med allt skulle inte denna tidning räcka långt...

Nu är Försvarsmaktens omstrukturering klar och det har medfört att vi nu fått utö-

kade personalramar på olika enheter i den nya Organisation 13 som vi intar 1 januari 2013. Detta är vi givetvis mycket glada för. Försvarsmedicincentrum kommer att börja rekrytering och intresseförfarande till en stor del av dessa befattningar i en snar framtid.

I nya uppgifter så finns spännande verksamhet förlagd hit och vi har intressanta utmaningar. Exempelvis de två sjukhuskompanierna som skall sättas upp. Den formella överlämningen av dessa kompanier från Trängregementet till Försvarsmedicincentrum sker den 30 januari 2013. Då kommer vi också att fira vår nya organisation och våra nya medarbetare på ett högtidligt vis.

Andra viktiga utmaningar nästa år är "Från ax till limpa" och "Öppen dörr". En del av dessa kan ni läsa mer om på andra sidor i denna tidning och andra återkommer jag till vid annat tillfälle.

Vad har vi då mer på gång på kort sikt? Emerentia 13 är namnet på en större övning som genomförs i slutet på april. Det övergripande målet för övningen är att vidmakthålla och utveckla samhällets samlade förmåga att skydda samhället i en hotbild innefattande användning av dödligt våld. LG Olsson beskriver övningen på motstående sida. Initiativtagare till övningen är Försvarsmakten och Göteborgs hamn. Vår hemvärnspersonal har jag berömt tidigare och gör det igen, men jag kan också säga att jag kommer att på olika sätt öka kraven på denna viktiga kategori medarbetare.

Ett evenemang ni redan nu kan boka in i era kalendrar är Garnisonens dag 2013, som genomförs 1 juni. Sprid detta till alla ni känner och vi kommer med mer information om detta.

Jag vill att allt veteranstöd, alla föreningar knutna till Försvarsmakten i Göteborgs garnison, skall bidra till och gynna vårt behov av attraktion och rekrytering, genom att berätta om vår verksamhet och förmedla bilden

Överste Åkerström blickar framåt. Bild Bobbo Lauhage

av att det "visst finns militär verksamhet i Göteborg" och den växer...

I tidigare nummer påpekade jag att Göteborgs garnison firade 70-årsjubileum. Denna gång har turen kommit till en 100-åring i vår omgivning och det vill jag få med här. Det är Föreningen för Göteborgs försvar som får ett stort grattis och tack för ett fint arbete och stöd.

När jag blickar framåt för egen personlig del så kan jag berätta att jag under största delen av 2013 arbetar i Afghanistan. Under tiden löser vi ledningen av Försvarsmedicin-

centrum och Göteborgs garnison så att ställföreträdande chef, överste Leif Härdig, blir tjänsteförrättande och Janne Kilvik, vår stabschef, går upp och stöttar Leif under tiden jag är borta. Det kommer att bli bra.

Hur skulle man som garnisonschef "diagnostisera" Göteborgs garnison just nu och ett år framåt? Växtvärk är kanske ett bra ord. För jag kan lova att det rör ordentligt på sig i vår garnison och ibland är det nästan svårt att hänga med. Med tanke på nya uppgifter, vad var det Karin Boije skrev, "Visst gör det ont när knoppar brister, varför skulle annars våren tveka"... men våren är en bit bort och jag tillönskar er en riktigt God Jul. Och så ser vi framåt mot ett mycket, mycket Gott Nytt År 2013.

MIKAEL ÅKERSTRÖM

” Det är ganska fantastiskt att se hur brett spannet är mellan de olika verksamheterna vi arbetar med.

Projekt Ax till Limpa

DET HAR BLIVIT ALLT SVÄRARE att rekrytera kvalificerad medicinalpersonal till Försvarsmakten. Orsakerna är flera, men nämnas kan landstingens trånga personalsituation, där det är svårt att avvara läkare och sjuksköterskor med rätt kompetens till tjänstgöring i Försvarsmakten.

Av denna anledning har en projektgrupp sett över möjligheten för FM att tillsammans med den civila arbetsgivaren och individen skapa långsiktiga planer för medicinalpersonalen där alla gagnas. Många frågor är fortfarande obesvarade, men grundstrukturen är klar: Intresserade fångas upp via Internet, annonser, mässor, informationskvällar mm och får en kontaktpunkt i FM. Efter granskning, både av civil kompetens och militära krav, placeras lämpliga individer i insatsor-

ganisationen och en flerårig plan sätts upp. Denna plan innehåller förutom tjänstgöring vid förbandet, inklusive utlandstjänstgöring, även militär utbildning, civila kompletteringsutbildningar, kompetenshöjande övningar mm.

Medicinalpersonalen indelas i följande kategorier:

- Tillväxtpool för de som fortfarande studerar, men är intresserade av att tjänstgöra i FM
- Placerade på befattningar i insatsorganisationen, kontinuerligt eller tidvis
- Placerade i Medicinsk Insatspool för kompetensmässigt klara med ej K- eller T-anställda

Sammanhållande för FM medicinalpersonal kommer att bli FömedC med en nyskapad bemanningsavdelning om ca 10 personer. Nu

pågår arbetet med att se över hela processen; vilka uppgifter avdelningen ska tilldelas, vilket stöd avdelningen behöver avseende t.ex. villkor och löner, mm.

Med kontinuerlig dialog mellan individen, den civila arbetsgivaren, Försvarsmakten och insatsorganisationen ökar möjligheten för längre planering och minskat behov av direktrekrytering till förband och inför insats.

Efter många års utredande, kommer äntligen en enda organisation – bemanningsavdelningen – att få ansvara för hela processen, inklusive rekrytering, kompetensutveckling och långsiktig planering för medicinsk personal till IO. Dessutom kommer den civila personalen att ha en specifik kontaktpunkt in i FM.

TIMO STRÖMVALL

Föreningen för Göteborgs Försvar 100 år

FÖRBAND MED FOLKFÖRANKRING har genom tiderna varit katalysatorer för bildandet av understödjande organisationer och allmän givmildhet. Exempel på denna typ av förband är Borgerskapets militärkår, Skarpskyttekåren, Landstormen och Hemvärnet. Otaliga är de numera avvecklade hemvärnsgårdar och utbildningsläger, vilka byggdes med insamlade och donerade medel. Lottakåren, Sjövärnskåren med flera frivilligorganisationer är exempel på understödjande föreningar. Exercisuset på Heden som byggdes för skarpskytterörelsen och den borgerskapspans, sponsrad av Svenska ostindiska kompaniet, som finns som kopia garnisonsmässen är andra exempel på denna vilja att stödja.

En förening som särskilt sticker ut är Föreningen för Göteborgs Försvar. Föreningen firade den 23 november sitt 100-årsjubileum med en jubileumsmiddag som avhölls i Göteborgs börshus vid Gustav Adolfs torg. Föreningens ordförande landshövding Lars Bäckström var värd. Föreningen har under sina hundra verksamhetsår på ett avgörande sätt bidragit till att säkerställa att medborgarna i Västsverige, med tyngdpunkt till Göteborgsregionen, givits möjlighet att stärka landets försvarsförmåga. Lika viktigt är föreningens ambition att understödja den säkerhetspolitiska diskussion som är en förutsättning för en framtidsinriktad totalförsvarsdebatt. I detta ligger en utmaning eftersom totalförsvarsbegreppet i lagstiftningen är knuten till militära hot från andra stater. Därmed haltar detta begrepp eftersom

våra politiker beslutat att fokus skall ligga på att bygga upp ett krishanteringssystem som täcker hela spännvidden från vardagsolyckor till ett militärt angrepp.

Ständigt medlemskap i Föreningen för Göteborgs Försvar erhålls genom att göra en engångsinbetalning om 200 kronor på bankgiro 5703-5263
Ange; medlemskap följt av namn och adressuppgifter

Minst två gånger per år inbjuds medlemmarna att åhöra föredrag och frågestund

med landets tongivande försvars- och säkerhetspolitiska aktörer. Dessa föredrag börjar normalt klockan 18.00 och förläggs till en lämplig lokal i centrala Göteborg. Efter cirka en timma är det frågestund. Därefter avviker de som har andra åtaganden medan de som har möjlighet flyttar till närliggande lokal där det serveras en elegant måltid för de som så önskar. Uppträder du i uniform är det gratis, annars kostar mat och dryck 100 kronor. Till kaffet är det fritt fram för nya frågor till föredragshållaren. Föreningen har god ekonomi, vilket innebär att du för 200 kronor blir medlem på livstid. Via föreningen blir du också ständigt medlem i Allmänna försvarsföreningen (AFF) och får därigenom tidningen Vårt försvar hemskickad fyra gånger per år.

ERIK POUSSAR

Landshövdingen tog emot på Börsen vid 100-årsjubileet

Läget vid garnisonen i december 2012

2005 VAR ANTALET försvarsmaktsanställda vid Göteborgs garnison knappt 300 och prognosen pekade mot 200. I december 2012 är vi 550 försvarsmaktsanställda och beslut är tagna som innebär att vi om några år kommer att bli fler än 750. Till detta skall läggas 150 anställda tillhörande andra myndigheter och företag. Denna grupp förväntas växa till 250. Sammantaget planerar vi för att cirka 1.000 personer kommer att ha garnisonsområdet som arbetsplats. För att lyckas med detta krävs långsiktig planering och fortlöpande samordning. Tre militära kärnverksamheter är representerade:

Territoriell integritet

I landet finns en Sjöinformationsbataljon med två Sjöinformationskompanier. Ett av dessa återfinns på Käringberget och leder övervakningen av havsområdet från Ölands södra udde till norska gränsen. Förbandet är samgrupperat med den nationella flyg- och sjöräddningscentralen och Kustbevakningens Region sydväst. Den senare staben leder Kustbevakningens operativa verksamhet från Västervik till norska gränsen.

Nationell insatsförmåga

Här återfinns garnisonens marina säkerhetskompanier i form av 17. Bevakningsbåtskompaniet och 132. Säkerhetskompaniet. Även hemvärnet återfinns under denna rubrik och består av 41. 42. 43. och 44. hemvärnsbataljonerna. Förmågan till nationella insatser kräver goda kontakter med polis, räddningstjänst och kustbevakning. Detta underlättas i Göteborgsregionen genom att dessa också återfinns på garnisonsområdet eller i Tänguddens hamn som återfinns omedelbart utanför staketet.

Försvarsmedicin

Vad kan vara mer sjukt än en insatsorganisation utan fungerande sjukvård. Beroende på hur man räknar utgör sjukvårdfunktionen 5-10 procent av ett modernt insatsförband. Detta innebär att denna funktion är betydligt större än amfibiekåren, artilleriet och luftvärnet sammantaget. Kompetenscentrat för denna funktion återfinns på Käringberget. Beslut har också tagits att återupprätta en "medicinalkårslikande" organisation som ännu inte givits något namn, samt att omlokalisera de mest kvalificerade sjukvårdsförbanden från Skövde till Käringberget. Mer om detta läser du på annan plats i denna tidning.

För att lyckas med att organisera och

Garnisonen i morgonljus med Rivojorden i fonden.

utveckla dessa kärnverksamheter krävs en omfattande stödorganisation. Som ett resultat av så kallad outsourcing är detta en månghövdad skapelse, vilken verkar under beteckningar som: FortV, LplE, GarnE, FMLOG, FMV/FSV, SAAB, SFAB, Förenade service, Garnisonssällskapet och Soldathemmet.

Till ovanstående skall läggas hemvärns-soldater, GSS/T-soldater (tidvis tjänstgörande personal), medicinskt licensierade från hela landet, militärkulturhistoriska föreningar, kamratföreningar med flera, vilka tidsbegränsat återfinns på garnisonsområdet.

ERIK POUSAR

Kalendarium första halvåret 2013

28 januari	Salutskjutning
30 april	Salutskjutning
2-5 maj	Göteborgs sjövärnsskår firar sitt 100-årsjubileum
25-26 maj	Aeroseum anordnar jakt- och friluftsdagar
1 juni	Garnisonens dag på Käringberget
6 juni	Nationaldagsfirande med bl.a. salutskjutning
8-9 juni	Göteborg Aero Show på Säve flygfält
8-9 juni	Elfsborgsmarschen

För mer info gå in på Garnisonens hemsida: www.forsvarsmakten.se/fomedc eller: www.ebg.hemvarnet.se

Bordningsstyrkan på väg i den holländska rib:en. Bild: Magnus Augustinsson

Amfibiebevakningsbåt-kompaniet

17:E AMFIBIEBEVAKNINGSBÅTKOMPANIET är ett krigsförband tillhörande Amfibieregementet. Kompaniet är baserat på Göteborgs garnison och de huvudsakliga uppgifterna är strid på och under ytan, sjötrafikkontroll och hamnsäkerhet. I kompaniet ingår följande

enheter: bevakningsbåtpluton, stabstropp, närskyddstropp, trosstropp, sensorpluton och bordningstropp.

Varierande uppgifter

Till de olika tjänsterna fordras olika kompe-

tenser, men kraven är ganska höga på såväl fysik som teknisk duglighet. Vi har här valt att beskriva två övningstillfällen för dels bordningstroppens övning i Skottland och dels bevakningsbåtplutonens utläggning av skarpa sjunkbomber.

Internationell samövning för Amfl bordningsstyrka

Bordningsstyrkan är en enhet under Amfibiebevakningsbåtkompaniet på Amfibieregementet, som är baserat i Göteborg. Styrkan har bordningar och sök av fartyg som huvuduppgift, och har bland annat deltagit i de marina insatserna utanför Afrikas ostkust.

Under hösten deltog bordningsstyrkan i en övning som bland annat syftade till att utveckla och öva förmågan i bordningsoperationer. Chefen för bordningsstyrkan, kapten Magnus Augustinsson berättar här om övningen.

Under två veckor deltog bordningsstyrkan i övningen Joint Warrior utanför Skottlands västkust. Det var tredje gången som styrkan deltog i denna multinationella övning för marin-, flyg- och markstridskrafter. Den här gången seglade vi på det holländska fartyget HNLMS Zeeland. Vid tidigare deltagande har vi seglat med danska fartyg.

Inledande samövning

De första fyra dagarna genomfördes en så kallad CET/FIT-fas, Combat Enhancement Training/Force Integration Training. Enkelt

beskrivet innebar det att enheterna tränades och samövades i olika moment inför den tillämpade delen av övningen. Under inledningsfasen övade bordningsstyrkan förutom bordningar, även på grundläggande stegklättring, fast rope och strid ombord. Styrkans båtförare fick under dessa dagar öva mycket med de holländska båtförarna och deras motsvarande båtar, en typ av RIB som används av de holländska bordningsstyrkorna och specialförband. Även våra prickskyttar fick samöva mycket med bryggpersonalen på HNLMS Zeeland, för att fastställa samband och målångivningsmetoder, vid understöd till den bordande enheten.

Kunskaperna prövades

Efter träningsmomenten gick vi in i den tillämpade fasen som varade i sju dygn. Det innebar att vi i förväg inte visste vad som skulle hända, utan från och med nu skulle vi vara beredda på allt. Bordningsstyrkan intog 15 minuters beredskapsnivå och HNLMS Zeeland började patrullera längs den skotska kusten på jakt efter misstänkta fartyg. Vid ett flertal tillfällen bordades olika fartyg,

och styrkan fick göra sitt jobb. Inledningsvis var hotnivån låg, men efterhand som att scenariot ändrades och stämningen mellan övningens olika parter hårdnade, blev också hotnivån högre på de bordade fartygen. Detta gav oss möjlighet att öva på hur man kontrollerar en aggressiv besättning, samt omhändertagande av dessa.

Övningen var som alltid mycket givande för bordningsstyrkan, eftersom man övar bordningsoperationer fullt ut med ett väl genomtänkt scenario. Övningen är dessutom bra ur aspekten att de fartyg vi övat med är anpassade till att ha bordningsstyrkor ombord på ett annat sätt än vad våra svenska fartyg är – med undantag av HMS Carlskrona. Detta medför att vi har större möjligheter att borda fartyg utan att behöva begränsa vår taktik och stridsteknik.

Vi märkte också snabbt att samarbetet med holländarna fungerade mycket smidigt. Våra svenska metoder och sätt att bedriva bordningsoperationer är väldigt likt de holländska, vilket gör att våra rutiner passar in bra i deras arbete.

KN MAGNUS AUGUSTINSSON

Sjunkbombsfällning från Bevakningsbåt

”Färdig, färdig, färdig – FÄLL...”

På HMS Munters halvdäck faller fartygets fällgrupp fyra sjunkbomber och några sekunder senare skakas fartyget om av de fyra detonationerna. Det avslutar 173. Amfibiebevakningsbåtplutonens skarpa sjunkbombsfällning vid Bonden utanför Lysekil.

”Ställning till sjunkbombsfällning...”

Det råder ganska stökigt väder i fällningsområdet och det känns att hösten är på väg till Västkusten när bevakningsbåtpluton anländer. De tre fartygen, HMS Stolt, HMS Ärlig och HMS Munter, rullar och ute på däck blåser det kallt och havsvattnet sköljer då och då över fartygen. Fällgrupperna bestående av ett fällningsbefäl, FällB, och två sjömän hindras dock inte av vädret utan jobbar i princip oförskräckta vidare på däck.

”FällB, klargör fyra sjunkbomber...”

Sjunkbomben är bevakningsbåtarnas huvudsakliga vapen mot undervattensmål och även om den kan tyckas vara gammalmodig är den fortfarande ett effektivt och kraftfullt vapen. Bevakningsbåten hittar och klassificerar ett undervattensmål med sin sonar och leder därefter in ett annat fartyg som sätter in sjunkbomber mot målet.

”Från FällB – fyra detonationer...”

Under dagen leder bevakningsbåtarna in varandra och det kontakthållande fartyget beordrar det fällande fartyget att fälla ett visst antal sjunkbomber på ett visst mål. Det fällande fartyget kör i full fart mot fällningspunkten medan fartygets fällgrupp gör klart på däck och faller sjunkbomberna på fartygschefens order. Några sekunder senare ses stora vattenuppkast när sjunkbomben detonerar.

”Övning, övning, klart skepp UV-strid...”

Ubåtsjakt bedrivs med en metod som kallas SLA – Spaning, Lokalisering, Anfall och sjunkbombsfällning ingår i Anfallssteget. Efter en dag med Anfall omgrupperar sedan bevakningsbåtpluton mot Skredsviksbasen i Gullmarsfjorden för att under efterföljande dag bedriva Spaning och Lokalisering. För att skapa ett mål använder man sig av Pingvar, som är en liten båt med ett antal reflektorer som släpas under vattenytan. Den ger möjlig-

Sjunkbombning från HMS Hunter, bild Johan Wallin

het för plutonen att öva hela ubåtsjaktorganisationen med ledning, sonarer, manövrar, formationer och samband. För att bogsera Pingvar har plutonen lånat in två båtförare från kompaniet som under dagen spenderar 14 ganska långa timmar i en liten öppen båt.

”Nästa kurs 173 – min fart 20 knop...”

Efter två intensiva och givande dygn genomförs slutligen en navigationsövning från Gullmarsfjorden till Göteborg där kompaniet har sin hemmahamn. Under navigationsövningen kör man i kolonn, signalerar med signallampa mellan båtarna och går ofta i smala

sund och trånga passager vilket kräver gott sjömanskap och bra samarbete såväl ombord på det egna fartyget som inom förbandet.

”Stationer för förtöjning, förtöjning med styrbords sida mot kaj...”

Slutligen löper plutonen in i Försvarsmakts hamnen i Göteborg (FMHG) och Förste Officeren (1.O) blåser stationer för förtöjning och plutonen förtöjer efter ännu en vecka till sjöss.

WILLIAM SKOOG

*Sjöman 1 kl o signaloperatör HMS Munter
173. amfibiebevakningsbåtpluton*

Garnisonens traditioner och historia

Förbundet Västsvenska Militärarvet är en ideell sammanslutning av försvarsmuseala organisationer i Västsverige och förkortas FVMA.

Föreningen för oss militärhistoriker

FVMA har till ändamål att tillvarata och vårda, ur historisk och försvarskulturell synpunkt, värdefulla kulturarv och traditioner samt att väcka intresse och förståelse för Sveriges forna försvar. De viktigaste uppgifterna är att hjälpa och stödja de lokala organisationerna i arbetet med samlingar och byggnader samt vara den sammanhållande länken mellan dessa. Även skall vi vara en kontaktyta mot centrala myndigheter. Verksamheten bedrivs i samarbete med Göteborgs Garnison.

Föreningar som vårdar våra traditioner

Några militärhistoriska föreningar som tidigare beskrivits i tidningen Älvsborgaren är:

Artilleriavdelningen i Göteborg. Föreningen bildades 1971 i samband med stadens 350-årsjubileum. **Kungliga Göta Artilleriregemente, A2,** organiserades 1794. Regementets historia utgör navet i fören-

Kvinnorna hade ansvar för den nödvändiga trossen

ingens verksamhet. Uniformer, utrustning, beväpning och kanoner – allt med målet att på ett korrekt sätt återskapa ett litet stycke av den svenska historien.

Bohus Elfsborgs Caroliner, BEC, som huserar på våra tre stora fästningar. Nya Älvsborg, Carlstens- och numera också Bohus fästning. Föreningen åskådliggör militärt den svenska stormaktstiden 1650-1718. En fristående del är **Carlstens fästnings Caroliner,** då denna enhet inte drivs som en ideell förening. Här förstärker BEC och övriga militärhistoriska föreningar upp med intresserade för bemanning vid större aktiviteter.

Gustav II Adolfs Fotfänika – GII, i Göteborg är en ideell förening som tagit till sin uppgift att sprida kunskap om liv och leverne i 1600-talets Sverige. Föreningens ändamål är att söka levandegöra historien med utgångspunkt från perioden 1611-1632 och att visa på knektars, kvinnors och barns liv och leverne i konungens sold. Föreningen Westgötha Gustavianer - GIII, vårdar traditioner avseende Göteborgs stad och garnison under senare delen av 1700-talet samt den gustavianska tiden.

Flertalet av dessa traditionsbevarare är förutom medlemmar i FVMA organiserade i en riksförening, **Riksförbundet Sveriges Militärkulturhistoriska Föreningar – RSMF** som har ca 42 föreningar anslutna.

Museer med tradition

Utöver de nu nämnda har vi ett antal föreningar och museum som man kan besöka.

Göteborgs Garnisons Kamratförening – fd KA4 Kamratförening – en förening

för envar med intresse för försvaret, regementets traditioner, såväl gamla KA 4 som Amf 4 och FömedC samt Elfsborgsgruppen. Föreningen har ett traditionsrum i fd KA4 museum, "Fortbacken" som har öppet onsdagar från klockan 10 till 14. Passa då även på med ett besök på Älvsborgsmässen och ät en välsmakande lunch samt avsluta med en fika och titta på de olika traditionsrummen på mässens övervåning. Titta även in i "Känsörummet" som är iordningställt som en översiktlig utställning.

Älvsborgs Regementes Kamratförening som har ett idag icke upppackat museum. Lokaler finns men behöver iordningställas på mässen vid gamla regementsområdet i Borås, I15. Här hoppas vi att vi snart får mer information om föreningen och när samlingarna skall packas upp och visas musealt. **Kvibergs Museum** drivs som förening och finns beläget på Kviberg. Man samarbetar med LV6 i Halmstad med deras samlingar och museum. Syftet är att belysa den militära verksamheten inom Kvibergsområdet som startade 1895, då Göta Första Artilleriregemente, A2, flyttade in. 1962 lades A2 ned och den nya hyresgästen Göta Luftvärnsregemente, LV6, flyttade in. LV6 är numera installerat i Halmstad och har där samlingar och driver museum. Historien om Halmstad skall vi försöka återkomma till längre fram. "Från eldrörsluftvärn till Robot". Visste du att OS i London 2012 övervakades av enheter ur LV6 och vårt moderna robotsystem?

Skansen Westgötha Lejon, i dagligt tal Skansen Lejonet, med en museal del och en som du kan hyra för festligheter. I fästningen

Traditionsföreningarna är för hela familjen

huserar Götiska förbundet som förvaltar fästningen sedan 1 december 1975. På salutdagar skjuter man salut med kanoner kaliber 57mm med modellår 1889. Kanonerna kommer från Batteri Risö i Göteborgs inlopp. Ett rörligt salubatteri är under uppbyggnad och vi kommer att följa detta i följande nummer av "Älvsborgarna".

Maritiman, är världens största flytande fartygsmuseum. Det är f n 13 fartyg som ingår i flottan. Museet drivs som en privat stiftelse med Göteborgs Stad som huvudintressent. Man öppnade 1987 och flyttade till packhuskajen 1994, då kung Carl XVI Gustaf kunde nyinviga **Göteborgs Maritima Centrum**.

Aeroseum är ett upplevelsecentrum med ambitionen att beskriva flygets utveckling, såväl civilt som militärt, samt nationellt och internationellt – från Ikaros dagar fram till vår tids rymdfart. Aeroseum utvecklas i en av Sveriges tidigare hemligaste bergshangaranläggningar, den första som byggdes för att vara atombombsäker. Ytan är 22.000 kvadratmeter under jord! Utställningen drivs som en stiftelse sedan våren 1999.

Skansen Kronan hade tidigare militärt museum med uniformer och vapen. Idag bedrivs det restaurangverksamhet för privata och företagskunder. Kronan finns ej med i VMA.

"Bohusläningarna", Bohusläns försvarmuseum med Backamo får vi inte förglömma.

Med ovan uppräknade föreningar och museum har vi ett arv att bevara och levandegöra.

Du kan/skall som läsare av tidningen Älvsborgarna gå med och hjälpa till med att sprida kunskapen om vår historia genom att bli medlem i en eller flera av dessa föreningar. Börja med att titta på deras hemsidor och öppettider så du inte missar något. Våra kollegor börjar bli till åren och du kan således föryngra våra föreningar. Bli medlem, inte bara du själv utan även din familj.

Hälsningar från en Tung Sjöfrontsartillerist och militärhistoriskt intresserad.

BERTIL KÄRNEFELT

www.artilleriavdelningen.se
www.kbec.se/
www.gjia.nu/
www.gustavianer.com/
www.carlsten.se/
www.rsmf.nu/
www.aeroseum.se/
www.maritiman.se
www.kvibergsmuseum.se/
www.gsgbg.se/
www.bohuslans-forsvarsmuseum.se

Ett fältsjukhus

Sjukhuskompanier till FömedC

I februari 2012 startade en projektgrupp med uppgiften att utreda hur delar av de operativa sjukvårdsförband (sjukhuskompani, sjukvårdsförstärkningskompani) i insatsorganisationen skulle överföras till FömedC.

En tidigare utredning i HKV förslog att de medicinska delarna ur kompanierna flyttades från TrängR till FömedC. Alternativet innebar bl.a. att mer än hälften av de kontinuerligt tjänstgörande i 1:a sjukhuskompaniet och 1:a sjukvårdsförstärkningskompaniet skulle byta arbetsort till Göteborg. Dock skulle inte förbandsansvaret överföras utan kvarstanna vid TrängR i Skövde. Efter dialog med uppdragsgivaren övergick projektgruppens uppdrag till att analysera frågan ur ett större perspektiv, vilket även återspeglar sig i projektets resultat.

Projektgruppen föreslog att beslutat alternativ borde avbrytas och ersättas med ett mer renodlat alternativ; d.v.s. flytta hela förbanden inklusive förbandsansvar till FömedC.

Det nya alternativet innebar att 1:a och 2:a sjukhuskompanierna i sin helhet skulle överföras från TrängR till FömedC. Ett något mindre antal kontinuerligt

tjänstgörande överförs jämfört med tidigare alternativ, men ledningsförhållandena blir mer renodlade och förbanden hålls samman. Inledningsvis var beslutet att överföra dessa förband senast 2014-01-01, men projektgruppen föreslog att överföringen skulle tidigareläggas och följa ordinarie omstrukturering.

Under inledningen av sommaren beslutade chefen för Produktionsledningen att bifalla projektgruppens resultat och tidsplan. Order gick ut till FömedC och TrängR i början på juli att snarast påbörja överföringen och senast 2013-01-01 skall kompanierna vara överförda.

Vad är det då som överförs till FömedC? Det är 1.a och 2.a sjukhuskompaniet med totalt 274 befattningar bestående av medicinsk och militär personal. Denna består av många kategorier uppdelat på K och T anställda, ett komplext förband ur personalsynpunkt. Kontinuerligt tjänstgörande personal kommer att vara 80 stycken med en ungefärlig fördelning på ca 40 soldater och lika många civila specialister, specialistofficerare och officerare med tyngdpunkt på 1.a sjukhuskompaniet. Kompanierna kommer att flytta in i en renoverad By 26 (Kasern D) från och med årsskiftet.

KRISTER JAKOBSSON
Utv Ledare, FömedC

En av de fyra plutonerna med färdiga GMU:are

Värnplikten är död – länge leve GMU!

Sveriges riksdag fattade 2009 beslut om att låta den allmänna värnplikten vila i fredstid och ersätta värnpliktsutbildningen med en frivillig grundutbildning. Beslutet trädde i kraft 1 juli 2010. Den nya frivilliga grundutbildningen kom att benämnas GMU, Grundläggande Militär Utbildning och de första rekryterna (nygamal benämning som används för den som genomför GMU) ryckte in i januari 2011.

GMU – vad innebär det i praktiken?

Regeringen har givit Försvarsmakten tydliga riktlinjer för hur den grundläggande utbildningen skall bedrivas och även utformat utbildningens tre slutmål:

1. Efter genomförd GMU ska rekryten kunna försvara sig själv och tillsammans med andra kunna bevaka skyddsobjekt och/eller försvara terräng, plats, anläggning eller verksamhet.

2. Efter genomförd GMU ska rekryten kunna lösa sina uppgifter utifrån en förståelse för dessa i ett större sammanhang.

3. Rekryten ska under GMU kunna handla på ett sådant sätt att de lagar, regler, bestämmelser, rättigheter, skyldigheter, m.m. som gäller efterlevs.

Försvarsmakten har sedan genom Militärhögskolan i Halmstad arbetat fram en utbildningsplan för att säkerställa att GMU ser likadan ut var den än genomförs. Tanken är alltså att en rekryt har samma kunskaper och färdigheter oavsett om denne är utbildad i Karlskrona, Karlsborg eller Boden. Utbildningen är tre månader lång. De som har erfarenhet av värnpliktsutbildning kanske fnyser lätt och menar att på den tiden skapar man inte någon färdig soldat. Det är inte heller det som är tanken. GMU skall vara just grundläggande, och skapa ett räämne som sedan skall bearbetas och förfinas. Men man skall inte glömma att efter de tre månaderna kan rekryten handha sitt vapen och lösa uppgift som skyddsvakt.

Efter GMU skall rekryten in på en av tre vägar:

- Ett kontrakt som hemvärnssoldat
- En anställning som soldat vid ett insatsförband
- Fortsatt utbildning till Officer eller Specialistofficer

Vilken av de tre vägarna som än väljs så kommer rekryten att erhålla fortsatt utbildning och övning för att till slut vara en duglig soldat eller officer.

Utbildningen är uppdelad i 7 projekt som leder rekryten mot slutmålet:

- Koll på läget – Introduktion, gå och stå i utrustning, grunder i skjututbildning
- Patrull – Enskild soldats strid, närkamp, fältvana, sjukvård i strid
- Försvara – Stridspars strid, skyddstjänst, handgranat, överlevnad
- Skyddsvakten bevakar – Juridik och praktik
- Individuell vecka – Reservtid, söka tjänst
- Aldrig ge upp – Slutövning, strapats och utveckling av förmåga
- Avslutning – Vård och inlämning, soldaterinran, ”utryckning”

Projekten är utformade som logiska klossar som bygger upp rekrytens förmåga som sol-

dat. Det finns dock vissa delar i utbildningen som inte går att avgränsa till enskilt projekt utan måste löpa genom hela utbildningen. De kallas strimmor och det finns fem sådana:

- A – Fysisk prestationsförmåga
- B – Demokratien, Försvarsmakten och jag
- C – Gruppen, uppgiften och jag
- D – Verksamhetssäkerhet
- E – Fortsatt engagemang

Utbildningen fokuserar mycket på förståelse och sammanhang, vilket är ett måste för att kunna klara av att genomföra så pass mycket under så kort tid.

GMU i Göteborg

Under 2012 har FömedC haft uppgiften att utbilda 160 rekryter till Elfsborgsgruppens fyra hemvärnsbataljoner. Garnisonskompaniet har haft ansvaret för genomförandet och från januari till november har fyra plutoner utbildats, totalt 114 rekryter. Vi är ensamma i Sverige om att genomföra fyra utbildningsomgångar i följd, men vi tror att det är avgörande för att kunna leverera så många soldater som möjligt att vi kan erbjuda utbildning vid flera tillfällen under samma år. Vi har också varit ensamma om att genomföra en GMU under sommaren. Den var speciellt anpassad för att matcha högskolornas sommaruppehåll och en förutsättning för att kunna erbjuda GMU för de som studerar.

För att klara av uppgiften har vi förstärkt bemanningen på kompaniet genom att rekrytera reservofficerare och hemvärnsbefäl. Anknyttningen till Hemvärnet ser vi som mycket viktig och att redan från början skapa en länk mellan det mottagande förbandet och rekryten har visat sig värdefullt. Hemvärnet har många duktiga instruktörer som utöver att verka som utbildare även fungerar som målbilder för rekryten och visar på styrkan i det moderna hemvärnet.

När denna artikel skrivs har den sista GMU-plutonen avslutat sin utbildning. Av 21 uttryckande skrev 17 kontrakt med Hemvärnet och fyra anställdes som soldater vid K 3. De som skrev hemvärnskontrakt placerades i 41. Hvbat där de utgör stommen i en ny insatspluton.

Vi blickar nu framåt mot 2013, då vi ska utbilda tre plutoner till Hemvärnets förband och troligtvis två plutoner till insatsförbanden i Göteborg. I samband med detta byter kompaniet namn till GMU-kompaniet och siktar på att vara den naturliga platsen för Göteborgare att starta sitt engagemang i Försvarsmakten.

MJ CLAES BERG
Chef för GMU-kompaniet

Rådsverksamheten inom Elfsborgsgruppen och på riksnivå

I Älvsborgarna nummer 1/2012 påbörjades en odyssey genom medinflytandet inom Hemvärnet - nationella skyddsstyrkorna. Läsarna fick möjlighet att komma med synpunkter på hur medinflytandet fungerar inom Elfsborgsgruppen och – glädjande nog – har inte en enda synpunkt inkommit! Vare sig positiv eller negativ. Det kan betyda att alla soldater och chefer inom Elfsborgsgruppen är nöjda med precis allting och tycker att allt fungerar som det ska, vilket är glädjande. Eller så kan det betyda någonting annat.

Här fortsätter FAQ-resan kring medinflytandet.

Vad innebär begreppet Hemvärnsråd?

Hemvärnsrådet är Elfsborgsgruppens högsta beslutande organ inom medinflytandet. Rådet består av chefen för Försvarsmedicinskt centrum - överste Mikael Åkerström, chefen för utbildningsgruppen - överstelöjtnant Lars-Gunnar Olsson, samt de fyra bataljonscheferna. Vidare finns också två ledamöter från varje bataljon som utsetts i respektive hemvärnsbataljonsråd. Dessa ledamöter har också utsedda ersättare. Överste Åkerström är ordförande i hemvärnsrådet och det finns också en förste och en andre vice ordförande - John Malkki, 42 HvBat, respektive Jan Andersson, 44 HvBat.

Ett antal adjungerade medlemmar finns också, bl.a. en sekreterare, hemvärnsrådets representant i Rikshemvärnsrådet, en representant för hemvärveteranerna, en kassör samt en representant för FOS (samverkansgrupp för frivilligorganisationerna).

Inom ramen för EBG hemvärnsråd finns också ett antal arbetsgrupper som innehåller en representant från varje bataljon. En person utses till sammankallande i dessa grupper. Mer om dessa grupper nedan.

Elfsborgsgruppens hemvärnsråd sammanträder med en regelbundenhet av ett

möte varannan månad under ett år. Ibland kan extramöten bli nödvändiga.

Vad är Rikshemvärnsrådet?

Rikshemvärnsrådet består – av naturliga skäl – av Rikshemvärnschefen - brigadgeneral Roland Ekenberg och av chefen för Rikshemvärnsavdelningen i Försvarsmaktens högkvarter - överste Mattias Ardin. Vidare innehåller rådet den ledamot som regeringen förordar - Stefan Caplan (M). Rikshemvärnsrådet har en förste vice ordförande - Thomas Widlund och även hemvärnsombudsmannen - Mats Jonsson ingår. Andra funktionärer finns också, såsom kassör, som är adjungerad, liksom representant för frivilligorganisationerna. Representant från hemvärnsmusiken finns också med i rådet.

Varje utbildningsgrupp utser en representant till Rikshemvärnsrådet och mandatperioden uppgår till två år. Varje ledamot har en personlig ersättare och varje ledamot kan sitta max två mandatperioder i Rikshemvärnsrådet.

Rikshemvärnsrådet har ett verkställande utskott som sammanträder minst sex gånger per år. Övriga Rikshemvärnsrådet har två möten per år de år som inte är tingsår.

Även i Rikshemvärnsrådet finns det ett antal arbetsgrupper och utöver detta finns även fasta utskott; ekonomiutskottet, utmärkelseutskottet samt museiutskottet. Ekonomiska frågor, frågor om utmärkelser samt arbetet med hemvärnsmuseet vid HvSS i Vällinge är ”tvingande” för rådet. Rikshemvärnsrådet är även ägare till Tidningen Hemvärnet. I övrigt finns arbetsgrupper för bl.a. medinflytande- och framtidsfrågor.

Vad är Rikshemvärnstinget?

Rikshemvärnstinget är Hemvärnets högsta beslutande organ. Rikshemvärnsting genomförs vartannat år på hösten och där deltar, förutom Rikshemvärnsrådets medlemmar, även utsedda representanter från landets olika hemvärnsråd. En delegat från varje bataljon utses och även en representant från hemvärnsrådet utses och som sedan deltar i tingsmötet. På Rikshemvärnstinget går exempelvis samtliga motioner som tillsänts Rikshemvärnsrådet igenom och beslutas om. Även ansvarsfrihet och revision behandlas vad

gäller Rikshemvärnsrådet.

Att vara tingsdelegat innebär inte att man "sitter av" mötet. De deltagare som utses får exempelvis förbereda sig före tinget genom att gå igenom och bereda de motioner som insänts till Rikshemvärnsrådet. Tingsdelegaterna tar med sig "sin" utbildningsgrupps åsikter kring motionerna.

Vilka arbetsgrupper finns inom Elfsborgsgruppens hemvärnsråd?

Grupperna ska bestå av en representant från varje bataljon och en person per grupp är sammankallande. Rådet har en valberedning - sammankallande Mats Staffas, 413 Hvkomp

Arbetsgruppen Stöd - sammankallande Kay Andreasson, 414 Hvkomp behandlar bl.a. ansökningar om medel från Föreningen för Göteborgs Försvar (FFGF). Medlen kan användas för exempelvis personalvård och förbrukningen av medlen ska redovisas tillbaka till rådet.

Arbetsgruppen Högtidsmiddag - sammankallande Christina Petersson, 411 Hvkomp) anordnar den årliga högtidsmiddagen på garnisonen, som brukar hållas i månads-skiftet maj-juni. Mer information om högtidsmiddagen kan läsas i Älvsborgarna 1/2012.

Arbetsgruppen Medalj - sammankallande Jan Andersson, 414 Hvkomp behandlar de äskanden om medaljer som inkommer till hemvärnsrådet. I Elfsborgsgruppens verksamhetsorder (VO) finns i annex X en fullständig förteckning över de utmärkelser som finns, vilka kriterier som finns för de respektive utmärkelserna och vem som tar det slutliga beslutet om de olika utmärkelserna. Om en soldat i ett kompani gjort sig förtjänt av en utmärkelse tas detta upp i kompanirådet som i sin tur skickar ärendet vidare till bataljonsrådet, där man kan ta beslut exempelvis om utdelande av Hemvärnets bronsplakett. Högre valörer på utmärkelserna behandlas i Elfsborgsgruppens hemvärnsråd. De högsta valörerna på medaljer beslutas av Rikshemvärnsrådet. Blankett för ansökan om utmärkelser finns att hämta hos Elfsborgsgruppen. Observera att även här råder vissa fastställda datum som man måste förhålla sig till och information om dessa datum finns även de i aktuell VO.

Arbetsgruppen Motion - sammankallande

Margareta Andersson, 411 Hvkomp består idag av de personer som var tingsdelegater 2011. Gruppen arbetar med de motioner som kommer från Elfsborgsgruppens bataljoner och svarar även för att bearbeta de motioner som ska behandlas i Rikshemvärnstinget.

Tveka inte att föra fram dina idéer och synpunkter i form av en motion. Precis som utmärkelser tas motioner först upp i kompanirådet för att sedan gå vidare till bataljonsrådet och till sist till Elfsborgsgruppens Hemvärnsråd. Motioner som skickas vidare till Rikshemvärnsnivå ska vara Rikshemvärnsrådet tillhanda senast 1/7 varje år. I VO:n ser du vilka datum som gäller för beredningen inom Elfsborgsgruppen. Formulär för att skriva motioner finns även det på Elfsborgsgruppen.

Vid förra tinget behandlades fyra motioner från Elfsborgsgruppen och tre av dessa gick igenom medan en avsågs.

Ibland kan det ta tid innan man ser resultat utifrån en motion, framför allt vad gäller äskanden om materiel. Detta på grund av att materielanskaffning inom Försvarsmakten oftast tar lång tid. Via medinflytandeorganisationen ska man få information om hur statusen är på de olika motionerna och det är bland annat det som Rikshemvärnsrådet arbetar med. De motioner som 1/7 inkommit till Rikshemvärnsavdelningen bearbetas av Rikshemvärnsrådet, som också skriver ett utlåtande samt ett beslut huruvida motionen antas, avslås eller anses vara besvarad.

När motionerna behandlas under tingsmötet sätts delegaterna samman i olika grupper som behandlar motionerna utifrån ämne och i dessa grupper förs fram vad bearbetning av motionerna på de olika utbildningsgruppernas råd gett för utslag. När arbetsgrupperna är färdiga presenteras varje motion under tingsförhandlingarna och där Rikshemvärnsrådet motiverar sin ståndpunkt och där arbetsgruppens ordförande presenterar gruppens åsikt. Efter detta är det tingsdelegaternas sak att rösta. Bara för att Rikshemvärnsrådet tar beslutet "avslås" på en motion så betyder inte det att det är det slutgiltiga beslutet. Om tingsdelegaterna tycker annorlunda i majoritet så antas motionen.

Ett exempel på det är från Rikshemvärnstinget 2009 då en motion inkommit till tinget om att Hemvärnssoldater i Skärgårdsbataljonerna i landet skulle ha sjöstridskängor

istället för M90-kängor. Rikshemvärnsrådet föreslog att motionen skulle avslås men Elfsborgsgruppens representant det året från Skärgårdsbataljonen motiverade innehållet i motionen på sådant sätt att tingsdelegaterna röstade för att motionen skulle antas.

När en motion antas hamnar den hos Rikshemvärnsrådet, som har att ta om hand om, förvalta och effektuera de antagna motionerna. Något som inte alltid är enkelt och ibland kan ta tid. Ett exempel på det är motionen till tinget 2011, där det motionerades om att den obligatoriska medlemsavgiften till frivilligorganisationerna för frivilligpersonal ska tas bort. För att man ska kunna genomföra borttagande av medlemsavgiften krävs omarbetning av förordningar som reglerar detta och att ändra lagtext tar ibland mycket lång tid.

Hur kan jag informera mig om vad som händer inom medinflytandet?

Din chef ska, förutom att vara ordförande i kompani- eller bataljonsråd, informera om vad som diskuteras på de olika rådsnivåerna. Ställ krav – det har du rätt att göra! Information om vad som händer exempelvis på Rikshemvärnsnivå rapporteras på Elfsborgsgruppens hemvärnsråds möten och brukar ofta finnas med som bilaga till protokollet.

Ta också reda på vem som representerar just dig i de olika råden – det är de som bevakar dina intressen. Finns frågor och funderingar på hur man ska göra rent praktiskt exempelvis gällande utmärkelser, motioner eller ansökningar om medel för exempelvis personalvård – tveka inte att kontakta respektive sammankallande i de olika arbetsgrupperna.

För kontaktuppgifter – se nedan.

Kan vi förbättra något inom medinflytandeverksamheten?

Ingenting är så bra att det inte kan göras bättre. Ge oss som arbetar med medinflytandefrågor återkoppling. Ställ frågor – vi är fulla av svar.

Frågor om medinflytande kan ställas till och kontaktuppgifter kan fås via: maggan.andersson67@hotmail.se

MARGARETA ANDERSSON

Färd in mot Stenas lotsport längst till höger i bilden. Bild: Ludwig Lindkvist.

Båtkompaniet Nya Älvsborg eskorterade Stena

ATT KUNNA SKYDDA GÖTEBORGS HAMN med alla viktiga verksamheter är en av Göteborgs hemvärns viktigaste uppgifter. Den regelbundna färjetrafiken på utlandet är inget undantag för sådant som kan utsättas för hot och fara av illvilliga grupper. Skärgårdsbataljonens båtkompani har under året haft fokus på att öva stridsuppgiften stödja eskortering och årets sista SÖF ägde rum tillsammans med bl a Stena Jutlandica i november.

Bordning till sjöss

På annan plats i detta nummer beskrivs hur militär bordning går till. Men att "borda" innebär egentligen bara att "lägga sig reling vid reling med annat fartyg". Göteborgs-lotsarna bordar varje dag inlöpande fartyg av olika slag och i denna eskortövning blev det förbandschefen Peter Loewenstein med sitt team som vid Trubadurens fyr bordade Stena Jutlandica och embarkerade just genom lotsporten på fartyget. Peter var OTC – Officer in Tactical Command och ledde de sju eskorterande båtarna från bryggan på Stena. Olika formationer av eskorten påbjöds för att öva samband och positionering allt eftersom hotbilden förändrades utmed fartygets rutt. Övningen innebar att även färjans lossning och lastning vid kaj övervakades innan den tryggt under fortsatt eskort kunde lämna hamnen. Vid Trubaduren lämnade så manskapet Stena Jutlandica, som sedan fortsatte

sin färd mot destinationen med endast några få minuter att ta igen.

Synergieffekter

Övningen gav inte positiva erfarenheter för bara Nya Älvsborgs Hv båtkompani, utan även för yrkessjöfarten. ISPS - International Ship and Port Facility Security är ett reglemente som syftar till att öka säkerheten för shippingen. Detta reglemente kräver bland annat att man övar krishantering tillsammans med lokala myndigheter. Ett moment är att öva eskortverksamhet med stöd av skyddslagen och de eskorterade fartygen

kunde notera genomförda övningar i sina loggar. Nya Älvsborg hade under denna övning stöd av Södertörnsbataljonen som var nere från Stockholm för att få känna på lite saltstänk och få några extra körtimmar och tjänstgöringsdagar. En extra knorr i det hela var att också en grupp från Chalmers och Sjöräddningssällskapet var ombord på Stena Jutlandica, för att samtidigt genomföra en sjöräddningsövning i syfte att testa nya hjälpmedel och sjöräddningsmetoder. Stort tack också till kapten Ludwig Lindkvist som tagit alla bilderna från övningen inklusive den på första sidan.

Hamnkrantar i givakt när Stena och eskorten passerar. Bild Ludwig Lindkvist.

Ordföranden har ordet

Verksamheten inom Kamratföreningen har gått planenligt. Med starkt deltagande i olika event. Antalet betalande medlemmar ökar sakta men klart. Vid bildandet av den ”nya” föreningen togs sk ”Ständigt Medlemskap” bort. Föreningens ekonomi med bl a ansvar för mässen, underlaget för museet, Laddatorpet samt underlaget i Arkivet kräver en stadig budget.

Firandet av Regementsmässens på Fristad 200-års jubileum var välbesökt. Folkhögskolan hade organiserat en välordnad utställning av bilder och äldre materiel. Folkhögskolans rektor, senaste chefen för Älvsborgs Regemente samt ordförande i Hembygdsföreningen höll tal och hälsade välkomna. Folkhögskolan bjöd på kaffe med kakor och tårta.

Älvsborgsgruppens chef L-G Olsson tog därefter emot Borås Hemvärnsbataljon och höll minnestal över Minnet från regementets förflyttning 1914 från Fristads Hed till Borås.

Regementsmarschen startade detta år med ca 100 talet deltagare. Förflyttningen gick

längs Öresjös västra kust – en vacker rutt! Lunch utspisades i Björbostugan. Målgång skedde som tidigare år vid Laddatorpet. Det omfattande uppslutningen 2012 borgar för ökat deltagande med förhoppningsvis klimax 2014 då 100-årsminnet firas!

Regementets Höstmiddag

firades i oktober med ca 40 deltagare ur föreningen. På hedersplats såg vi representanten från Föreningen för Göteborgs Försvar, Leif Rånge. Denne fick motta ett minnesdiplom som hyllning för Göteborgsföreningens 100 års minne. På motstående sida är ett bildkolle från tillställningen gjort av Lasse Österlund och en liten personlig dikt av Bo Tyvik.

Lite aktuell försvarsinformation:

Ryssland har helt nyligen – överraskande – genomfört övningar med hela sitt kärnvapensystem. Övningen omfattade alla de tre vapenbärande komponenter som ingår i systemet:

1) Landbaserad Tobol-robot avfyrares från

Överste Sven Wergård

Arkangelsk mot mål i Fjärran Östern.

2) Delta III ubåt från Stilla Havsflottan mot mål på Kaninhalvön, Barents Hav

3) Flygplan TU-95 och TU-160 avfyra kryssningsmissiler

Ryssland har vidare aviserat ökande försvarsutgifter även 2015 – bl a förstärkning av kärnvapensidan. Vi får se hur den nyligen tillsatta Försvarsberedningen bedömer dessa aviserade upprustningar. De har – i likhet med vår nye Arméinspektör – nyligen besökt Ryssland och där fått Rysslands syn på läget.

SVEN WERGÅRD

Överste PA och Ordförande
Kamratföreningen

Hemvärnsbataljonens KFÖ i Borås

Erling, nr 2 från vänster, med sina gamla stabsmedlemmar

Älvsborgsbataljonen, under ledning av bataljonschefen Thomas Larsson, hade i september en klassisk KFÖ med alla kända ingående moment, som mobilisering med inskjutning och skyddsmaskprov. Utrustning av enskilda och förband. Efter fältlastning drog bataljonen ut i fält till deras skarpa skyddsobjekt. Dessa skyddades under tre dygn och bataljonsstaben ledde det hela från den tältstab, som upprättats på skjutfältet Bråt.

Detta var den sista stora övningen på detta vårt skjutfält, som nu efter nittioåttio år läggs ner. Erling Edvardsson som för något år sedan varit bataljonschef tjänstgör nu som stabschef på bataljonen.

Under den tiden I 15 fanns kvar skedde all utbildning av stabsoldater på åttonde kompaniet, där Erling under många år tjänstgjort, bland annat som kompanichef. På grund av detta bjöd han nu in övrigt befäl som haft sin tjänst på detta kompani.

Vi var elva stycken som kom till studiebesöket och fick återuppleva känslan att vara ute i fält bland soldater, fälttelefoner, radioapparater och titta in i order o mässtält samt smaka på kockarnas mat. Ett mycket uppskattat och trevligt besökstillfälle.

Vips så bildades en ny kamratförening: ”Gamla 8:de kompanister”.

LARS

Kamratföreningens planerade verksamhet 2013 (särskild kallelse för resp event kommer)

Jan	1	Nyårsmottagning
	14	Kamratföreningens styrelsemöte
	31	Föredrag
Febr	18	Kamratföreningens styrelsemöte
	21	Studiekväll Murmansk
	28	Föredrag
Mars	14	Studiekväll Murmansk
	18	Kamratföreningens styrelsemöte
	21	ÅRSMÖTE samt konstituerande styrelsemöte
April	15	Kamratföreningens styrelsemöte
	18	Studiekväll Murmansk
	25	Föredrag
Maj	13	Kamratföreningens styrelse
	15	Studiekväll Murmansk
	18	Värens traditionella resa/dagsutflykt
	30	Föredrag
Juni	6	Svenska Flaggans Dag
	10-16	Studieresa till Murmansk
Aug	19	Kamratföreningens styrelsemöte
	29	Föredrag
Sept	16	Kamratföreningens styrelsemöte
	26	Föredrag
Okt	5	Regementsmarschen till åminnelse av reg flytt till Borås
	14	Kamratföreningens styrelsemöte
	19	Traditionell Höstmiddag m gäster
	31	Föredrag
Nov	11	Kamratföreningens styrelsemöte
	28	Föredrag
Dec	9	Kamratföreningens styrelsemöte
	20	Lille Jul

DVBF – (Det Vår Bättre Förr) samlas första torsdagen varje månad kl 0900 alt 1100

Höstmiddagen

Återblick

Här i Honnörssalen ser jag
i minnets spegelbild
alla gästerna på Höstmiddagen
högtidsklädda, unisont sjungande "Kungssången"
Hör jag värdens hälsningstal
och gästernas tacktal
Ser jag officersdamen, den lilla brunögda jätan
leende och glad i Wiernervalsen
Ser jag genom balkongdörrens fönster
nyårsnattens fyrverkerier mot himlen
Ser jag de unga officerarnas midsommarfirande
i klar dager.
I "dator cerebum" känner jag
vemodet och saknaden – priset för glädjen.

Bo Tyvik

Överste Bergquist - I 15:s regementschef 1938-42

I kanslihuset på vår fina mäss på gamla I 15 pryds väggarna bl.a. av regementscheferna genom åren. En av dessa var Anders Teodor Bergquist, chef 1938-42.

Redan före Första världskriget planerades för att bilda en kamratförening och ett märke med Älvsborgs lejon och texten "Kungl Älvsborgs reg:tes Krigarförening" minner om dessa försök. Första världskriget och långvarig beredskaps tjänst kom emellertid emellan förverkligandet.

Först på våren 1939, i skuggan av det snart därefter utbrytande andra världskriget, blev tanken verklighet. Chefen, A T Bergquist, sammankallade lämpliga personer, både civila som militärer, till ett möte för att bilda Kungl Älvsborgs Regementes Kamratförening.

A T Bergquist blev dess första ordförande och även ansvarig utgivare för dess medlemsblad, som utkom med det första numret 1941. Fram till 1952 utgavs sex nummer, sedan fyra och sedan 1980 ger vi ut två egna nummer och tillsammans med Göteborg två nummer.

Här skriver Bo "Bobo" Bergqvist, kum på Nya Älvsborgs marina båtkompani, om Bergquistarna och deras släktutflykt till Käsö i augusti.

Bergquists kamratförening

Ättlingar till A T Bergquist bildade redan 1954 en egen kamratförening inom släkten, med Astri Bergquist som drivande och som därefter träffas den tredje onsdagen i januari varje år.

Medlemmar i denna exklusiva förening är: Eva Hedberg, dotter till Sten Lindqvist, som var gift med A T Bergquists dotter Bit-tan. Sten tjänstgjorde under många år på I 15, var med i finska vinterkriget och flera missioner i Palestina. Göran Lindqvist som är son till Sten. Kalle Bergquist, Lennart Bergqvist, länsarkitekt i GBG, son till Anders T Bergqvist. Ulf Bergquist, son till Karl-Erik Bergqvist, officer och sedermera reservof-ficer på I 15. Karl-Erik var son till Anders T Bergqvist. Björn Bergqvist, son till Karl-Erik Bergqvist, officer och sedermera reservofficer

Bobo till vänster med släkten utanför Älvsborgsmässen

på I 15, samt varit kommunstyrelsens ord-förande i Borås.

Släktens kamratförening resa i augusti till Käsö i Göteborgs skärgård

07:30 träffades vi kusiner vid vakten och inpasserade efter föränmälda listor. Kort väg ner till ÖHG och vi äntrade turbåten ut till Käsö. Väl ute på ön, efter en av mina kusiner mycket uppskattad tur i ett underbart sensommarväder, möttes vi av tf kommandanten Mikael Lundgren. Det visade sig att han och min bror Björn Bergqvist kände varandra mycket väl sedan deras tid på vårt kära I 15.

Först höll jag en orientering om Käsö och dess historia, sedan gick vi runt ön med all den vackra och mycket välsmakade naturen, vilket påpekades ett antal gånger. Vandringen avslutades vid matsalen där vi fick kaffe och ost/skinkfralla.

Ute i parken satt vi sedan i den härliga solen och rofylldheten som råder på ön. 11:05 äntrade vi åter turbåten och kom upp till Maggan på Älvsborgsmässen, där vi intog en vällagad måltid med husmanskost ute i den fina park/fontänplatsen framför mässen.

Efter maten fick vi kaffe uppe i biblioteket och studerade de skrifter som var om vår gemensamma farfar/morfar, generalmajor A T Bergquist, tidigare regementschef. Vi konstaterade med stort intresse att hela partiet med beredskapsåren i boken "Historien om I 15" hade skrivits av överstelöjtnant Sten Lindqvist och Birgitta Lindqvist (född Bergquist).

Det visade sig att Birgitta var den första kvinnliga stabssekreteraren och vi fick även

bekräftat att farfar/morfar grundat kamratföreningen.

Nästa stopp var byggnad 19, Musikens Hus. EBG:s Hanseman Samuelson mötte upp och visade oss runt. Detta hus var vår farmor/mormor Astri Bergquists (född Trägårdh) mor Anna Trägårdhs morgongåva under tidigt 1900-tal. Här hade vi ett "Trägårdskalas" för cirka 20 år sedan då alla från släkten Trägårdh var närvarande.

Som avslutning på denna historiska släkt dag lyssnade vi på Militärmusikkåren då de spelade vid avslutningsceremonin för GMU kursen.

BO BERGQUIST

Det kom ett brev ...

... från Marianne Knaust som skriver:

Min morbror Arnold Trovik är sedan många år medlem i Kamratföreningen för Kungliga Älvsborgs Regemente och vill/ska så förbli så länge han lever. Numer bor Arnold på ett äldreboende i Enebyberg, Stockholm och kan inte delta i föreningens aktiviteter. Han uppskattar mycket att läsa tidningen.

På födelsedagen i juli varje år får han besök av två gamla regementskamrater som bor i närheten och de har mycket trevligt att prata om. Arnold är en genuin "älvsborgare – om någonting utmålas som svårt för honom så säger han alltid: "Det är väl ingenting för en äkta infanterist!"

Officersmässen på Fristad 200 år och Regementsmarschen för femte gången

Årets Samling till Fristad hade två anledningar; dels firande av regementets flyttning från Fristad till Borås, samt dels att den gamla fina officersmässen just i år fyller 200 år.

Kungliga Älvsborgs Regemente har legat (samlats) på fem ställen och 1797 till 1914 fanns det på Fristad Hed. Flyttningen till de nybyggda kasernerna i Borås skedde 1914. Redan 1812 byggdes det första huset på heden – officerssalongen, som den då kallades och följdes sedan av många och stora byggnader. På den plats där regementet fanns ligger nu Fristads Folkhögskola.

Klockan 09:00 öppnade skolans rektor Leila Pekkala dörrarna och de första besökarna strömmade in.

Därinne var ordnat bord och stolar för besökarna och uppdukade bord med kaffe, kakor och tårter.

Utöver de hundratio som gick marschen kom det ytterligare ca femtio åhörare som fick sig en rejäl förmiddagsfika.

Under det besökarna drack sitt kaffe orienterade rektorn om skolans uppgift och dess historia. Fortfarande finns kvar på väggarna tavlor med namn på de slag regementet utkämpat. Lite kuriosita blev det när kapten Bo Olsson överlämnade en väggklocka han haft i sin ägo, som en gång gavs till en kocka som tjänstgjort på mässen. Bo skriver i sitt gåvobrev:

"Klocka till Kocka". Vid flytten till Borås fick Mathilda – 'Mattis' denna klocka som minne från tjänstgöring vid officersmässen. 'Mattis', som senare gifte sig med Fritz Ahlstrand, innehavare till Skogsryds Restaurang. Omkring 1960 erhöll undertecknad klockan som tack för tjänster jag gjort. Klockan återfås nu och skall hängas på sin ursprungliga plats. Tack för lånet.

Bo Olsson

Nästa föredragshållare var hembygdsföreningens ordförande, Ann-Britt Boman som lyfte fram Heden på den tiden och visade intressanta bilder från sekelskiftet 1900. Även en liten utställning var att beskåda. Vårt regementes sista chef, Matts Liljegren, tog sedan till orda. Han talade om den värvade knekten och om värnpliktsystemets början från 1901. Vidare om själva flytten, om de sista dagarna på Heden och om uppställningen samt marschen in till de nya kasernerna i Borås. Omvälvningen för soldaten var naturligtvis mycket stor. Allt var ju modernt med t ex dusch inomhus och centralvärme.

Sedan var det tid att starta själva marschen. Då den 6 oktober 1914 lämnade regementets befäl av sin trupp till överste Lagercrantz och på samma sätt nu den 6 oktober 2012 tog chefen för Älvsborgsgruppen i Göteborg, överstelöjtnant L G Olsson, emot de hundratals som var marschklara. Före och efter spelade Fristads Ungdomsorkester. En kår med flickor och pojkar, som måste ligga mycket högt i jämförelse med liknande orkestrar.

I det mycket vackra vädret började så marschen, där alla är vinnare efter att genomfört de dryga sexton kilometrarna. Sträckan var ny för i år för att slippa delar av föregående års gyttjiga väg. I stort går vägen efter Öresjöns västra mycket vackra strand. En utmaning finns dock. Efter ca 5 km, efter första vätskekontrollen, övergår vägen i en stig, cirka 400 meter. Trots stark lutning och en stenig nedförsbacke klarade alla sträckan galant, till och med ett par med ett barn i barnvagnen. Morfadern och pappan bar vagnen medan modern bar barnet i en sele på magen. Efter att ha passerat Almenäs badplats gick marschvägen genom fagernejd fram till Björbostugan, där Hemvärnets kockar lagat

Matts Liljegren, 115:s sista chef

lunch bestående av stekt kyckling. Mätta och belätta fortsattes marschen de sista kilometrarna mot Laddatorpet inne på gamla I 15.

Laddatorpet förresten, har fått sitt namn efter den sista soldaten som bodde i torpet och som hette Ladd. Delar av familjen emigrerade till Amerika där en senare släkting blev skådespelaren, som vi lite äldre kommer ihåg, den tuffe Allan Ladd.

Under vägen fanns 12 stycken frågor som skulle besvaras och vid målet en skilje fråga. Glädjande var att såväl kvinnor som män deltog. Jag menar verkligen stronga kvinnor och män, bl a Sonia Johansson, runt de ättio, som nu gick marschen för femte gången. Alla förflyttar sig naturligtvis i sin egen takt, för det är ingen tidspress.

Fem av deltagarna hade elva rätt och sårades genom skilje frågan: Mattias Vipeland, Lennart Nordqvist, Carolin Nygren, Jan Nygren och Roy Karlsson; GRATTTIS!

Eftersom i stort sett de flesta med hjälp av de moderna hjälpmedel kan

ta fram många svar var skilje frågan ganska svår. Hur många fönster gick det åt 1914 när regementet byggdes, tre kaserner, kanslihus, sjukhus, gymnastikhus, matsal och en massa förråd. Svaret är: 57.165 stycken. Den som kom närmst med 45.000 var Peder Magnusson. Svaren på frågorna: Ryska oktoberrevolutionen ägde faktiskt rum i november, promillegränsen är 0,2, Gråverk får man från ekorre, Kazakstan är störst, nästan lika stort som hela Europa. Galtåsen är högst i Västergötland, Stockholms närmsta huvudstad är Tallin, Esaias Tegnér levde en gång på Östrabo, Getväppling är en växt, Tranås ligger nära sjön Sommern, Temperamentet är det som skiljer på varm o kallbloden, faktiskt är det så att Greklands nationalsång har 158 verser, men det är inte många som kan dem utantill och till sist, Rovdjurens kindtänder är strecktecknade.

LARS REHN

Alan Ladd i uniform

Fristads ungdomsorkester med sina limegröna basstrar

Kamrater!

Fast det är två månader kvar, när detta skrivs, är året strax slut. Alla planerade aktiviteter är genomförda. Nu ska vi se framåt och planera för nästa år, 2013.

Sedan sist har vi traditionsenligt haft en minnesstund vid minnestavlan över Barabaraolyckan med Per-Olof Johansson, Janne Kilvik (Garnisonens stabschef) och flera medlemmar.

Vi har också deltagit i Försvarsmaktsdagarna genom att ha ett tält med information om Göteborgs Garnisons Kamratförening tillsammans med andra kamratföreningar som Flottans män, Yngve Blå och de organisationer som ska ta hand om våra veteraner från pågående utlandsuppdrag. Det senare en grannlaga och mycket viktig uppgift. Vi lyckades väl inte locka så många nya medlemmar, men det kändes rätt att vara med när Försvarsmakten visar upp sig. Hur många blivande yrkessoldater och sjömän som fångades in vet vi inte, men Garnisonens rekryterare var hoppfulla.

Nyligen hade vi vår höstmiddag och denna gång, på särskild begäran – ärtsoppa och pannkakor. Det var lite överraskande för mig att denna basmat var så populär och platsade vid vår höstmiddag. Motsvarade maten förväntningarna? Vi var drygt 30 som ställde upp denna blåsiga och regniga oktoberkväll. Efter middagen och då vi piggat upp oss med kaffe, kallades vi tillbaka till matsalen för att lyssna på Niklas Bogestål.

Niklas fångade oss med sitt föredrag om Sveriges och andra nationers framgångsrika FN-insats UNMIL i Liberia februari 2004 - september 2006. Vi lärde oss lite om Liberia, svårigheter vid FN-insatser, avväpningsprocessen, om svenskt FN-arbete och inte minst hans egen huvudverksamhet, min- och ammunitionsröjning i djungel och under regnperiod. Till detta hade han ett fint och rikligt bildmaterial. När, vi nu vet hur och vad han kan berätta, engagerar vi gärna honom igen. Stort tack Niklas för ett intressant och lärorikt föredrag!

Nästa tillfälle är årsmötet, preliminärt onsdag 20:e mars.

Till slut: Till alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År!

Fred Backlund

Mulor – still going strong

William Ressel har koll på de gamla båtarna. Här några notiser om två av dem.

Gamla Kalvsund (Mul 11) kämpar på i Kirkwall, nu med nytt starkare maskineri samt dynamisk positionering, dvs bogpropeller både i fören och aktern som tillsammans med huvudmaskineriet styrs helt på lägesinformation. Fartyget kan ligga still på en mycket exakt position till sjöss i princip så länge som helst. Tänk vad man längtade efter det då man försökte hålla sig nära minbojarna, men kände att skutan gled iväg!

Gamla Kalvsund i Kirkwall

För övrigt så ligger Grundsund (Mul 15) till salu just nu i Stockholm, vitmålad och grann ska hon försöka entusiasmera någon hugad spekulant att slå till. Intresse finns det vet jag, grabbarna som redar Severn Sea har redan varit över och tittat på Grundsund och är klart intresserade av ett fartyg till i storleksklassen.

Grundsund till salu i Stockholm

Veteraner i samspråk vid höstmiddagen.

Efterlysning

Tidskrift för Kustartilleriet

Tidskrift för Kustartilleriet, TIKA, vars första nummer gavs ut 1943 var intill nedläggningen av Kustartilleriet dess facktidsskrift. Tidskriften gavs ut med 4 nummer per år och ansvarig utgivare var Kustartilleriklubben. Tidskriften innehåller många väl läsvärda artiklar och för att möjliggöra för eftervärlden att läsa dessa så har vi skannat de nummer som finns i vårt traditionsrum. Tyvärr saknas några nummer i samlingen, nämligen årgång 1943 och 1944 (samtliga nummer) samt TIKA 1988-1 och 1998-2.

Har Du någon av de saknade exemplaren i din ägo och kan tänka dig låna ut dem till oss för inskanning så sänd ett mail till g.g.kamratforening@hotmail.se. Som tack erbjuds Du en DVD med de inskannade numren. Artikel- och författarregister finns på vår hemsida, http://medlem.spray.se/kamratforeningen_gbg. (traditionsrum/dokument).

SVEN-GÖRAN PALM

E-postadress

Har Du tillgång till e-post så meddela oss denna. Du kan då snabbare få information om kommande aktiviteter inom föreningen samt samverkande kamratföreningar i Göteborg.

Sänd ett mail till g.g.kamratforening@hotmail.com så noterar vi din adress.

Olika aktiviteter annonseras också som regel på vår hemsida, http://medlem.spray.se/kamratforeningen_gbg

Styrelsen

Vi hälsar våra nya medlemmar 2012 hjärtligt välkomna. Hoppas ni ska få stort utbyte av ert medlemskap!

Ola Antonsson
 Ingemar Apelgren
 Stefan Bjurman
 Magnus Boberg
 Niklas Bogestål
 Lars Edmark
 Lars Edström
 Bo Engström
 P-O Eriksson
 Marianne Frankfelt
 Leif Fredriksson
 Bo Karlsson
 Daniel Nordin
 Erik Pousar
 Göran Scott
 Kjell Saebbo
 Lars-Olof Gustavsson

Vi gratulerar våra vänner, som fyller "jämma" år under våren och försommaren 2013

Stort GRATTIS från oss alla andra i föreningen säger vi till:

Januari	03	Robert Högdahl	70
	06	Olle Schulze	75
	14	Göran Engström	75
	25	Gustav Lundberg	90
Februari	01	Björn Wannebo	90
	09	Birgitta Sörquist	70
	22	Kerstin Lidbeck	75
	22	Bengt Eriksson	70
Mars	08	Ingvar Ingelsheld	90
	22	Rolf Ryttertorp	85
	23	Kjell Magnusson	70
	29	Bo Carlsund	80
	11	Stig Jacobsson	70
21	Lars Carlsson	70	
April	03	Henry Johansson	85
	06	Göran Scott	75
	07	Lennart Eriksson	75
	10	Silva Andersson	70
	26	Sverre Larsson	90
	26	Thomas Andersson	60
Maj	30	Inge Davidsson	60
	07	Bo Holmström	70
	14	Anders Eriksson	70
	19	Alf Hansson	85
Juni	01	Olle Nord	90
	13	Gun Strandberg	70
	21	Erik Pousar	60
	23	Bert-Ola Wallin	70

50-årsjubileum av inryckning till Kungl. 5 pluton vid Befälsskolan KA4

Den 4 juni 1962 ryckte vi in för att utbildas till värnpliktiga underofficerare. Det var ett nytt kärt återseende. Även om minnena förgylls något med åren, trivdes vi med vår tjänstgöring och flera av oss var dessutom inne frivilligt under somrarna när vi pluggade på universitet och högskolor. Förutom repövningar förstås.

Vi fick göra det vi gillade mest, vistas i skärgården och köra båt – 200-båt och 60-båt framförallt. Något som dessutom gav förhållandevis stor frihet, men också stort ansvar i relativt unga år. Som bonus gav det ju också kunskap och erfarenheter som vi hade, och har, stor nytta av civilt.

Det är nu 6:e gången vi åter ses och vi känner fortfarande igen varandra, även om håret på hjässan glesnat och midjemåttet har ökat något. Personligheterna förändras mindre. De som då var ordentliga, kom i tid till uppställningarna, hade skorna putsade, är fortfarande ordentliga, har haft "präktiga" jobb etc. De som då hade litet hyss för sig, var påhittiga, har startat bolag, varit ute i världen, flyttat runt och prövat på litet av varje. På många sätt är det som att ta vid där vi slutade. Och det kamratskap som etablerades då sitter orubbat kvar.

30-årsjubileum 1992

I juni 1992 samlades vi vid vakten KA4 för att fira att det var 30 år sedan vi ryckte in. Vårt gamla befäl, som vi hade när vi ryckte in för då 30 år sedan, beordrade uppställning och framåt marsch. Dåvarande sergeant Kjell Sörquist, nu major, dokumenterade det hela på video och han blev närmast rörd till tårar av perfektionen i takten och inspirerades att använda filmen för att använda vid instruktionen till nyinryckta värnpliktiga att visa hur en perfekt marsch skulle utföras. Det vore ju konstigt om vi inte hade det hela i kroppen, så som vi harvade den gången. Då fortsatte vi ut till Känso för gemensam matlagning, övernattnings och genomgång av vad som hänt oss var och en under de gångna 30 åren.

Återseendets glädje

Då vi nu återigen träffades hade vi alltså våra dåvarande befäl med oss. De som på ett klokt och omdömesgillt sätt, ofta med en glimt i ögat, fostrade oss till goda kustartillerister och kamrater. Vi var alltså åter på KA4, Karingberget och efter fördelning på logement och tidig middag i matsalen, besökte traditionsrummet (mer träffande beskrivning är museet) och såg videofilmer från tidigare träffar. Vi kompletterade nu berättelserna om vad vi gjort sedan vi ryckte in. I många fall blev det rapportering om barn och barnbarn. Vi såg oss om på området och konstaterade att fast en del nytt, så var mycket sig likt, men vissa byggnader försvunna. Hinderbanan såg mycket enklare ut nu än när vi kämpade runt där för 50 år sedan.

ÖB-hjälp

När Håkan Syrén blev ÖB för några år sedan ville vi ställa upp och hjälpa honom i hans nya utmaning. Vi sände en gratulationshälsning från oss gamla minörer och erbjöd honom samtidigt våra konsulttjänster. Förutom våra kompetenser inom KA erbjöd vi erfarenhet och kompetenser som it-konsult, läkare, professor i design, lärare, vd från näringslivet, för att bara nämna några. Vi fick ett mycket vänligt och uppskattande svar och han lovade att återkomma om, och när, han kunde behöva hjälp. Erbjudandet står kvar.

Möte i logementskorridoren

Vid ett spontant möte dyker frågan upp om vad som är bäst med ett möte som vi nu har.

– Att återuppliva gamla minnen. Att känna igen kamraterna och erinra sig hur de var då och konstatera att vi är oss ganska lika, säger Göran Åhs, som då, 1962 kom från Hudiksvall och nästan aldrig varit i Göteborg.

Johan Huldt, då från Lidingö, konstaterar vilken avgörande betydelse det var för oss att komma hemifrån i en fas i livet då vi klev ut i vuxenlivet på riktigt. Att i nya kläder, ny säng mm göra något helt annat än vad vi gjort tidigare. Att först samsas på en lucka och senare i minrummet på gamla MUL 11-an svetsade oss samman. Mötena har varit roliga, några har anlagt mustasch eller skägg

Många ur 1962 års 5.e pluton vid KA4:s befälskola samlade 2012

och någon har ont i foten.

– Vi borde träffas oftare, menar ”enslingen på skäret”, Torgny Söderström, från Marsö i Västerviks skärgård som uppskattar mötena och att träffa de, i dubbel mening, gamla kompisarna.

– Vi måste hålla bättre kontakt och ringa oftare säger Lasse Tideström, som kom från Uppsala och framhåller hur vi för varje möte upptäcker nya beröringspunkter och gemensamma intressen.

– Skoj att se er igen, säger vår då unge sergeant, nu efter många år i KA, major, Kjell Sörquist, bara några få år äldre än oss och noterar det mycket goda kamratskapet. Det gäller i högsta grad nu då gränserna mellan oss och befälen är helt utsuddade. Han kan inte erinra sig någon av alla de kullar han sett som håller ihop så bra som årgång -62.

Känsö-utflykt

Efter en tidig frukost var det dags för nostalgi. Vi fick göra besök på den sista(?) MUL-an nr 15 som ligger i hamnen. Mycket var bortplockat, men igenkännandet på däck, på bryggan och i minrummet gick inte att ta miste på. Sedan fick vi bese ersättaren,

den nya plastbåten. Det är klart att det var mycket modernare och det är ju också andra uppgifter som den här båten skall lösa.

Med 36,6 knop i stridsbåt bar det sedan ut till Känsö. Här var vi första gången en härlig sommar 1962 och sedan en bister vinter 1963 med is och kyla. Vi firade 30 årsjubileum här 1992. Ön med dess byggnader, läge, växter och växtlighet är återigen en upplevelse och den är verkligen en pärla. Kjell guidade oss på ett initierat och entusiastiskt sätt. En god lunch avrundade besöket innan det var dags för återfärd.

God anslutning – lite om tidigare träffar

Anslutningen i år var imponerande. Vi var ju redan från början en ganska intim grupp i 5.e pluton, minörer och de flesta av oss tjänstgjorde sedan som båtchefer. I år var vi 16 stycken, inklusive tre befäl, löjtnant Rolf Brix (senare överstelöjtnant), sergeant Kjell Sörquist (senare major) och sergeant Lennart Larsson (som övergick i civil tjänst). Tre har avlidit, en emigrerat och tre hade giltigt förfall.

De tidigare återträffarna har vi haft båtut-

flykt med Johans båt Hafsorkestern (Princess 435) och besökt Håkan (undertecknad) på Dalarö, varit med Lasse Holmberg på hans båtklubbsholme, L:a Kråkholmen i Stockholms skärgård, gjort en resa till Åland med Baltic Star, en riktig båt med mahogny och mässing. Tjänstgörande styrman, med KA-förflutet visade oss bryggan. Vi har också gjort Riga och Lettland osäkert vid en dygnskryssning.

Högtidsmiddag och avslutning

Exakt på dagen för 50 år sedan som vi ryckte in, avslutade vi med en festmiddag på Älvsborgsmässen. Alla var uppklädda och en del hade letat fram gamla märken som prydde bringan. God mat, goda drycker och många spirituella tal följdes av många glada skratt. Tiden rann iväg och solen sken in på kvällen på det glada gänget som sedan gick ”hem” till luckan i den ljumma försommaren.

Det rådde ingen tvekan om att vi upplevde mötet mycket lyckat och att vi ser fram mot ett nytt möte snart igen.

Nedtecknat av Håkan Skånman efter hemkomst till Bokö, Gryts skärgård.

Några minnen från livet som kustartillerist

RO/Kn Carl-Eric Zenzén berättar om sin tjänstgöring från 1937 och framåt.

VID MÖNSTRINGEN BODDE jag i Djursholm och blev, som jag önskade, placerad på KA1. Hjälp till detta erhöles av Överste Willy Kleen som själv hade en son i Kustartilleriet. Efter studentexamen i juni 1937 ryckte jag in nästkommande onsdag. Det nya livet började och denna första del av studentvärnplikten förlöpte väl. Vi lärde oss hälsa och uppträda som det anstår en kustartillerist. Första mötet med skarp ammunition och skjutning med våra 57:or skedde på Korsö. Kadetterna skulle skjuta först och vi skulle sitta på berget bakom och se och höra. Jag måste erkänna att nog small det till bra när första skottet avlossades. Flaggkorpral Svensson vände sig till oss och frågade: "Nå, hur många sket på sig?" Som väl var ingen. Efter detta var det vår tur att skjuta. Allt gick efter planerna väl – alla laddare hade fingrarna i behåll.

En period tillbringades på Ängsholms fort och avslutades med att skärgårdens sötaste flickor inbjöds till lördagsdans. Månken, god mat, dans, smek – allt som hör ungdomen till. Varje morgon inträffade en annan mycket

speciell händelse. Vid morgonuppställningen saknades alltid en person. På löjtnantens fråga; "Var är Hummerhjälm?" kom svaret direkt; "Han matar kråkan." Vi hade en tam kråka, som fick sin mat varje morgon. Resten av första tjänstgöringsåret förlöpte utan större sensationer, vi muckade i god ordning och påbörjade vår andra tjänstgöring våren 1938.

Utbildningen under andra året blev mycket intressant med eldlednings- och skjutningar som intresserade mig.

VÅR KONUNG, GUSTAF V, fyllde 80 år och vi fick vara med om att hylla honom. Det började med att vi fick paradera, då den finske presidenten ombord på Illmarinen passerade genom Oxdjupet. Efter detta träning att marschera 24 man i bredd och att göra alla handgrepp rätt, då vi skulle paradera med våra karbiner.

Dagen kom och vi transporterades till Ladugårdsgårde, där det hela skulle gå av stapeln. Det var enormt pampigt. Jag hade aldrig sett så mycket folk och hästar på en

gång. Det 80 åriga Majestätet hjälptes upp på en häst men var i början inte var riktigt med på noterna. Det såg otäck ut, men monarken klarade ut det hela och företog därefter inspektionen av trupperna lugnt sittande på hästen. Vår festmåltid efter det hela bestod i kaffe med wienerbröd och tre lösa Broadway cigaretter. Det var då det. Jag måste också tala om att vi fick beröm för vårt sätt att marschera 24 man i bredd, då vi som avslutning defilerade framför majestätet.

Övningarna fortsatte under året och avslutades för min del bland annat med en seger i avståndsmätning med stereoinstrument. Jag fick, då vi muckade, 50 kronor. Det var mycket pengar på den tiden. Min grad efter värnplikten blev Flaggkorpral. Denna grad finns inte numera, men fin var den.

DET VAR ORO I VÄRLDEN och 1939 blev det riktigt allvarligt. Andra världskriget började den 1 sept. Detta innebar för Sveriges del, "FÖRSTÄRKT FÖRSVARBEREDSKAP", vilket skulle vara utfört till den 3

Sista året med KA4:s befälsskola

PÅ KA4 FANNS KA Befälsskola (BefälS) mellan åren 1957 och 1984. Skolan var, som namnet antyder, en för Kustartilleriet gemensam skola, och dess uppgift var att utbilda alla officersaspiranter och värnpliktiga underofficerare. Den hade också sin roll i utformningen av modernt ledarskap samt framtagande av reglementen och instruktioner för KA.

Maskinriktad 40 mm luftvärnskanon m/48

VI BEREDER PLATS i nästa nummer för en artikel av Anders Uppström, som var med på 80-talet. Till dess kan vi här visa några bilder från forna tiders KA.

Marschövning i uniform M/42 kypert med damasker, samt patronbälte m/1910

september kl 24.00. Den 1 september, då jag var på mitt arbete, direktörsassistent på Gylling & Co. Centrumradio, ringde flaggjunkaren, kompaniadjutanten på 5 komp KA 1 till min mamma och frågade, om hon kunde förmå mig att komma ut fortast möjligt. Han behövde hjälp, då allt folk skulle komma. Mamma ringde mig, och jag gick in till dir Gylling, som var mycket förstående och gav mig ledigt. Det talades om att inkallelserna inte skulle gälla mer än ett par månader. Jag for hem och gjorde mig i ordning för att fara ut med första Waxholmsbåten på lördag morgon. Jag gjorde så och lördag morgon anmälde jag mig för min flaggjunkare. Jag tror vi var tre värnpliktiga, som haft möjlighet komma ut tidigare.

Lördag middag och framför allt på kvällen började folk komma. Förläggningen av dessa gick lätt eftersom vi tillsammans med stamunderbefälen ordnat med både sängar och madrasser. Själva försökte vi ju se till att vi fick det så välordnat som möjligt.

SÖNDAGEN VAR NOG EN MARDRÖM för de ansvariga, Jag tror vi värnpliktiga underbefäl gjorde ett gott jobb och i den mån det gick, försökte vi lätta på stämningen. Det hade under dagen kommit ett flertal tåg från Norrland med personal. Dessa gossar hade åkt hela natten i SJ:s, särskilt vid den tiden, mycket obekväma tåg – endast träsoffor. Vissa vagnar hade fått hela inredningen sönderbruten. Det förvånar mig inte att folket behövde något flytande starkt som tröst under den långa resan. Man måste konstatera att det mesta gick efter omständigheterna mycket bra och utan större olyckor. Dock minns jag en episod från vårt försök att ordna förläggning för de senast anlända. Flaggjunkaren bad mig ta hand om den sista gruppen, jag tror det var fem trötta, irriterade och mycket storväxta norrlänningar, som jag skulle ta med till hamnen, för att de där skulle fylla sina madrassvar med halm. Våra sista halmbalar låg där. Jag minns att jag blev lite orolig, när jag såg att den sammanhållande ståltråden inte var bruten och jag hade inga verktyg. Jag vill minnas att jag snabbt sa, här har ni halmen och sen gick jag åt sidan. Den störste, ej mest nyktra, men i grunden en av de bäste hoppade upp på balen och tog med handen om trådarna och ryckte till. Det var fantastiskt att se hur tråden brast. Allesammans fyllde därefter mer eller mindre sina madrassvar. Vi började promenaden tillbaka till kasernen. Vid backen från matsalen stod några stora träd, där stannade nr. 1 och somnade omgående på sin madrass. Det var bara att låta honom

ligga. Då vi kom upp till kasernen och bara hade ett par trappor kvar stannade och lade sig två till. Jag hade två man med mig upp och till dom fanns det plats på golvet i korridoren.

DEN FÖRSTA NATTEN i krigets skugga kunde börja. Vi måste vara tacksamma, att läget var så fredligt att vi kunde sova några timmar. Jag låg vid fönstret i ett normalt logement, där vi hade tre sängar i höjd för folket. Jag vaknade plötsligt mitt i natten av något mystiskt ljud och tydlig tobakslukt. I en av de översta sängarna hade en äldre man vaknat och tagit fram sin pipa, tänt den och låg och rökte. Han gjorde nog så hemma, men där hade han nog inte nystoppad halmmadrass att ligga på. Efter vad jag sa till honom, tror jag inte han fortsatte med dessa nattliga övningar. Jag minns att den natten även i övrigt stördes av allehanda, åtminstone för mig, tidigare obekanta ljud.

DET BLEV MORGON och efter frukost en uppställning, som faktiskt gick bättre än vad jag trott. Personalen fick uniform och en del även personlig beväpning. Varför jag säger så är att åtta kompanister (vid den tiden även kallade malajer) utrustades med s.k. faskinknivar, en typ av kort sabel. De hade dessutom under sin normala tjänstgöring ej fått någon utbildning med eldhandvapen. Följden blev att jag och flaggkorpralen Nils Erik Baerendtz (sedermera chef på TV och Skansen mm.) fick ta hand om dessa gossar och försöka lära dem att skjuta med karbin. Vi var inte utbildade för detta, men alla överlevde. Det gick förvånande bra att utrusta alla, på grund av det enorma arbete som särskilt de stamanställda utförde. Vi vaccinerades också för en massa för oss obekanta sjukdomar. I den kön svimmade också en del krigare bara av att se andra få sprutor och rispas i armen.

DET BLEV NU TID att försöka krigsorganisera allt folk. Genom vår utrikesminister Sändlers beslut organiserades Det. A, ett förband, som skulle föras över till Åland, för att tillsammans med andra från Sverige kommande förband försvara denna del av världen. Kanonbatterier, jag tror två stycken, bildades. Pjäserna var minst sagt antika – 8 cm på hjullavettage. Jag blev placerad på ett av dessa batterier som batteriadjutant. Vår förläggning blev till en början i tält på Värmdösidan. Uppställningar och övningar skedde på kaserngården och chef för Det. A. var Övlt Wallgren. Som adjutant hade han Lt Gunnar Sahlén, vilken tidigare varit en av

mina chefer under värnpliktsutbildningen. Övlt. Wallgren hade ett för honom speciellt drag. Hans morgonhumör var ej det bästa, förrän han fått göra sitt ordentliga toalettbesök. Han hade också en mycket kraftig och mörk röst, som blev än mörkare, då han blev irriterad. En morgonuppställning, då allt var fel, brummades det mer än vanligt och till slut hör en del av oss en teatervisning från adjutanten: ”Gå och skit.” Svaret kom omgående: ”Ja, det skall jag. Löjtnanten tar befälet”. Varefter han gjorde vänster om och gick till Mässen.

FÖRUTOM DEN, som man nu förstår mycket bristfälliga utrustning, vi hade, började efter en tid vissa mycket ålderdomliga och bristfälliga fartyg och pramar anlända. Alla undrade till en början, vad dom skulle användas till, och när det blev klart, att dom var avsedda för transport av oss, då blev vi oroliga. En sak är klar, transport med den materielen hade varit rena katastrofen. Ingen hade kommit fram levande.

Undrens tid var inte helt förbi. Innan någon olycka skett, beslöts att Åland skulle få klara sig självt. Vi och många andra förband fick stanna hemma i Sverige. Det blev liv på kasernen igen och eftersom kriget i Finland tagit fart fanns mycket att lära och öva.

Jag har många gånger på senare år frågat mig, om jag nu 1998 är den ende levande, som kommer ihåg, hur det var 1939, beroende på fredstron och neddragningarna 1925.

DEN 17 SEPTEMBER kom den Polska ubåten ”Sep”, den 18 kom ”Rys” och den 25 ”Zbik”, alla tre hade lyckats smita från tyskarna. Båtarna avväpnades i Stafsnäs och internerades sedan först hos oss och sedan utanför Bogesunds slott. För interneringen fordrades bevakning och den kom att bestridas bl a av oss, så jag var med om att gå, vad vi kallade ”polackvakt”. Under samtalen med personalen ombord visade det sig att de helst talade tyska. Vi trodde att dom inte ville tala detta språk eftersom ju tyskarna anfällt och krossat deras land, men så var ej fallet. Orsaken var den, att engelsmännen hade lovat hjälpa dem och inte gjort det, och detta var ett större fel än att årligt anfalla och förgöra. Kriget blev för oss allt mer verklighet.

Vi hade kommit in i perioden, ”en svensk tiger” och vår vaksamhet skärptes. Allt befäl lyssnade på resonemanget bland manskapet och alla hjälptes åt att ”lägga pussel”.

CARL-ERIC ZENZÉN

Fullt med besökande på kajen vid Operan

GöteborgsOperan omringades av militära enheter i september. Det var Försvarsmedicincentrum som arrangerade Försvarsmaktsdagar 2012.

Eventet hade samlat många av förbanden i Sverige till en utställning som syftade till att informera och upplysa göteborgarna om försvarets resurser och rekrytera till Försvarsmakten.

Medverkande var bl a Trängregementet, Helikopterflottiljen, P4, F7, Lv6, Amfibieregementet och Försvarsmedicincentrum. Även Elfsborgsborgrgruppen var med för att hjälpa till med bevakning, sjukvårdstjänst, transporter, samband och förplägnad för de deltagande enheterna. Och rekrytera!

Tillställningen var välbesökt och allmänheten fick uppleva överflygning av JAS och Herkules, åka Stridsbåt 90, uppleva militärer från 1700-talet som sköt kanon, titta på musikkårens konsert samt uppträdande av fältartisterna. Ca 30.000 personer besökte och många antecknade sitt intresse för vår verksamhet. Bilderna tagna av Ulrika Roos.

Försvarsmaktsdagar i Göteborg

Stort intresse för sökekipaget – mest för hunden!

ELFSBORGSMARSCHEN

Partille Hemvärnsförening i samarbete med Försvarsutbildarna Göteborg och med stöd av Göteborgs Garnison/Elfsborgsgruppen inbjuder till den

7:e ELFSBORGSMARSCHEN

8-9 juni, 2013

Internationell 2-dagars marsch med sträckorna:
10 km, 25 km och 40 km

Upplev Göteborg genom en annorlunda "sightseeing"
få bra motion och en fin medalj.

För information: www.elfsborgsmarschen.se

Den första dagen passerar ni många av stadens sevärdheter och den andra upplever ni en del av den vackra Svenska västkusten.

Elfsborgsmarschen ger möjlighet till fysisk aktivitet för såväl den tränade marschdeltagaren som för den som bara vill motionera.

Man kan gå individuellt, eller som grupp, och då erhålla ett gruppdiplom. Marschvägen går huvudsakligen på gång- och cykelvägar.

Varmt Välkomna!

Vid frågor, kontakta oss gärna på: info@elfsborgsmarschen.se